

Margarita Darbinian (Darbinian-Melikian)

– ormiański historyk, tłumaczka, doktor nauk historycznych

Urodziła się 18 marca 1920 roku w Batumi, w byłym ZSRR, dzisiejszej Gruzji. Jest córką Ormianina i Polki. Ojciec był katolikiem obrządku ormiańskiego, a matka – katoliczką obrządku łacińskiego. W domu rodzina rozmawiała po rosyjsku, ponieważ ojciec nie mówił po polsku, a matka – po ormiańsku. Córka nauczyła się ormiańskiego przez język starormiański (grabar). W 1941 roku Margarita Darbinian ukończyła Moskiewski Instytut Pedagogiczny. Po powrocie do Armenii została zatrudniona w Czibuklu (obecnie Cowagjugh - Շնկազյոյն), a w latach 1951-1957 wykładała w Erywańskim Państwowym Lingwistycznym Instytucie im. W. Briusowa. W latach 1958–1959 była starszym pracownikiem naukowym w Instytucie Archeologii, od 1959 roku do dziś jest starszym pracownikiem naukowym w Matenadaranie.

Jej wkład w badanie historii i literatury ormiańskiej oraz przybliżanie ormiańskiej literatury światu jest bezcenny. Pomimo zaawansowanego wieku nadal jest pracownikiem naukowo-badawczym w Matenadaranie, teraz czeka na publikację kolejnego wielkiego dzieła – rosyjskiego tłumaczenia słynnej *Historii Sisakanu* (*Պատմութիւն Նահապետի Միսականի*), autorstwa arcybiskupa Stepanosa Orbeliana (Stepanos Sjunecy), pisarza z XIII wiek.

Tylko w wąskim gronie naukowym wiedzą, że słynne na całym świecie rosyjskie tłumaczenia *Księgi śpiewów żałobliwych* (orm. *Մասնաւոր նղերգութիւն*) Grzegorza z Nareku, wydane przez Nauma Grebniewa (1969) i Władimira Mikuszewicza (1985), oparte są na interlinearnym tłumaczeniu Margarity Darbinian i jej współpracownicy Leny Chanlarian ze starormiańskiego. Już w 1988 roku w ramach serii „Pomniki piśmiennictwa Wschodu” opublikowano pełną naukową wersję rosyjskiego tłumaczenia *Księgi śpiewów żałobliwych*, przygotowaną przez współpracowników M. Darbinian-Melikian i L. Chanlarian.

Dr Darbinian jest także autorką przekładu *Notatek podróżnych* Symeona Lehacego – siedemnastowiecznego podróżnika ormiańskiego z Zamościa. Dzieło na język rosyjski zostało przetłumaczone i wydane w 1965 roku z wersji ormiańskiej, opracowanej przez znanego armenistę i mechtarystę o. Nersesa Akiniana. Pierwodruk *Notatek podróżnych*

o. Akinian ogłosił po ich odnalezieniu w archiwach Lwowa najpierw w „Handes Amsorya” (czasopismo armenologiczne, wydawane w Wiedniu pod patronatem oo. mechtarystów) w latach 1932–1935, a później w 1936 roku jako osobną książkę. Zbigniewa Kościów w swoim przekładzie fragmentów *Notatek podróżnych* na język polski korzystał z wersji rosyjskiej dr Darbinian. Można jeszcze dodać, że Margarita Darbinian tłumaczyła także teksty z języków: perskiego, niemieckiego, angielskiego, francuskiego, włoskiego i arabskiego.

Warto także wspomnieć, że Margarita Darbinian jest weteranką II wojny światowej. Wstąpiła ochotniczo do 352 pułku pocisków przeciwlotniczych, który chronił obszar przybrzeżny Batumi przed atakiem powietrznym wroga, za co otrzymała Order Wojny Ojczyźnianej oraz Medal za Obronę Kaukazu. W 75. rocznicę zwycięstwa w drugiej wojnie światowej prezydent Armenii Armen Sarkisjan osobiście dziękował dr Darbinian za jej uczestnictwo w walce. Wcześniej – 18 marca 2020 roku – prezydent złożył Jubilatce życzenia z okazji 100. rocznicy urodzin i gratulował osiągnięć na polu nauki.

Hripsime Mamikonyan